

AVTAL 2020

Senast den 1 april 2020 ska nya kollektivavtal för den svenska livsmedelsindustrin vara på plats. Men vilka är förutsättningarna inför avtalsrörelsen? Hur påverkas företagen av avmattningen i konjunkturen, en orolig omvärld och ökande konkurrens? Och vilket slags avtal vore mest gynnsamt för arbetstagare, arbetsgivare och Sveriges ekonomi?

Svensk livsmedelsindustri exporterar för över **50 miljarder kr/år**.

DEN GLOBALA KONJUNKTUREN MATTAS AV OCH SVERIGE DRAS MED

Efter en lång period av högkonjunktur under 2010-talet tyder nu allting på att den globala konjunkten saktar in. Tillväxten i Europa och de andra stora handelsregionerna i världen minskar och svensk ekonomi ser ut att följa med.

I själva verket har den svenska ekonomin allt sedan hösten 2018 visat tecken på avmattning, och i dagsläget finns det ingen vändning i sikte. I dagens sammanlänkade globala handelsordning kan Sverige inte stå emot negativa tillväxtimpulser utifrån. I Europa är det för närvarande den tyska ekonomin som sätter press på resten av EU-länderna. I första hand drabbar Tysklands försvagade ekonomi den svenska industriexporten, och det är bara en tidsfråga innan resten av näringslivet påverkas.

Den ekonomiska avmattningen förstärks dessutom av ett stort antal globala osäkerheter. Några av de mest uppenbara är olika handelsbegränsande åtgärder från USA och Kina, de geopolitiska oroligheterna i Mellanöstern och kaoset kring Brexit. Flera europeiska ekonomier, inte minst Italien, balanserar på avgrundens rand. Orosmolnen är många och mörka.

"Arbetsmiljökurserna BAM och SAM för chefer och skyddsombud ska vara tre dagar enligt Prevent och de flesta kollektivavtal. Varför ska samma utbildning vara fem dagar enligt livsmedelsavtalet trots att kursinnehållet är detsamma? Det kostar mig två extra betalda lediga dagar per kursdeltagare varje gång och är ineffektivt"

Stefan Fritzdorf, vd, Vivels i Stockholm

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
The Swedish Food Federation

Svensk livsmedelsindustri omsätter
195 miljarder kr/år.

ÖKANDE KONKURRENS, LÅG LÖNSAMHET OCH EN SVAG KRONA

Svenska livsmedelsföretag verkar i en av de mest konkurrensutsatta näringsgrenarna i ett EU-perspektiv. Under de senaste åren har branschen förgäves kämpat med att försvara sina marknadsandelar på hemmamarknaden, under hårt tryck från importerade alternativ. Inte minst fortsätter konkurrensen att öka från lågkostnadsländerna i Sveriges absoluta närhet, Polen och Baltikum. Men även mer mogna livsmedelsekonomier som Tyskland och Danmark utgör tuffa motståndare.

Huvuddelen av den svenska livsmedelsindustrin, 76 procent, dvs den som producerar ätbara produkter, är pressad och uppvisar en rörelsemarginal under 3 procent (2017 och 2016). Tobaks- och dryckesbranschen arbetar under delvis andra villkor, inte minst är de framgångsrika på exportmarknaden, vilket återspeglas i en bättre lönsamhet.

En allt svagare svensk krona har inte hjälpt svensk livsmedellexport att växa, totalt sett. Försäljningsvolymerna har inte vuxit alls under den här perioden. I själva verket är den svaga kronan negativ för livsmedelsföretagen i och med att inköpskostnaderna i huvudsak styrs av SEK/EUR och SEK/USD, medan intäkterna till 70 procent är i SEK. Den svenska dagligvaruhandeln domineras av ett fåtal stora aktörer, vilket gör det svårt för svenska livsmedelsproducenter att få ut önskade leveranspriser. Därmed tvingas

företagen absorbera stora delar av de ökade råvarukostnaderna själva. Trots en stark konjunktur under senare år, med köpstarka svenska hushåll, så lyfter inte lönsamheten för majoriteten av de svenska livsmedelsföretagen.

Även om det går bra för enskilda företag och delbranscher så uppvisar branschen totalt sett en negativ produktivitetstutveckling (-1,2 procent 2018 och -1,4 procent 2017). Enligt SCB:s statistik var livsmedelsindustrins totala förädlingsvärde för 2018 till och med lägre än under 2016. Att förädlingsvärdet minskar under en högkonjunktur är djupt oroväckande. Det är ingen överdrift att påstå att den svenska livsmedelsindustrin kämpar i hård motvind.

"Löneavtalet stadgar individuell och differentierad lön. Varför kräver ändå alltid Livsklubben samma lönehöjning till alla för att bli överens med oss?"

Ulrika Adolfsson, HR-chef, Estrella

Svensk livsmedelsindustri
sysselsätter ca **50 000 personer.**

ARBETSMARKNADENS PARTER MÅSTE TA ANSVAR

Svensk livsmedelsindustri är en härdad industrigren som, ständiga utmaningar till trots, har stora möjligheter att växa. Framförallt genom att vässa och bredda sitt export-erbjudande av livsmedelsprodukter. För det krävs ökade investeringar i personal, utrustning, marknadsföring, digitala lösningar, innovation och forskning.

Men att investera är svårt, om inte omöjligt, om man inte har några ekonomiska marginaler. För att livsmedelsindustrin ska kunna utvecklas och växa krävs att arbetsmarknadens parter inom industrin tar sitt ansvar på ett sådant sätt som varit avsikten med Industriavtalet sedan det tillkom år 1997. Detta ansvar gäller för Sverige som nation i en orolig omvärld, det gäller för den svenska industrin i allmänhet, och det gäller för livsmedelsbranschen i synnerhet. Om parterna gemensamt tar ansvar kan de påtagliga hoten mot Sveriges tredje största industri avväjas, samtidigt som företagen på sikt kan förverkliga sin fulla potential.

"Kompetensförsörjningen är en av branschens stora utmaningar. För att lyckas rekrytera rätt personal måste kollektivavtalen vara moderna och flexibla utifrån individens behov."

Carina Hörstedt, HR-direktör, HKScan Sverige

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
The Swedish Food Federation

SÅ RUSTAR VI LIVSMEDELSINDUSTRIN FÖR FRAMTIDEN

Livsmedelsföretagen går in i avtalsrörelsen med tre övergripande ingångsvärden: måttliga löneökningar, flexibla avtalslösningar och funktionella arbetsmiljöregler.

1. Ett grundläggande ingångsvärde i avtalsrörelsen är att personalkostnaderna inte får öka snabbare än i Sveriges viktiga konkurrentländer. Om verklighetsfrämmande lönenivåer skulle bli en realitet finns en uppenbar risk att många livsmedelsföretag går i konkurs eller lägger ner. En stor andel livsmedelsföretag är utlandsägda och ser sig ständigt om efter olika sätt att sänka kostnaderna, inklusive genom att flytta produktionen från Sverige. Att kostnaderna för arbetskraft är betydligt lägre i många av Sveriges grannländer är ett faktum som vi inte har råd att ignorera.

2. Måttliga och därmed realistiska löneökningar är avgörande för att bibehålla industrins konkurrenskraft. För livsmedelsbranschen är det även av yttersta vikt att kommande avtal kännetecknas av regelverk och lösningar som underlättar för företagare att ägna sig åt det de är bäst på; att driva företag. De för alla inblandade bästa kollektivavtalen är sådana som ger företagen goda förutsättningar att öka sin lönsamhet, konkurrenskraft och export och därmed skapar möjligheter att nyanställa, expandera och växa i Sverige. En sådan förutsättning är flexibla avtalslösningar. Arbetsgivare måste få utöva sin avtalsstadgade rätt att leda och fördela arbetet vid arbetsplatsen även när det gäller exempelvis schemaläggning och lönesättning. Skrivningar i kollektivavtal om krav på lokala överenskommelser i vissa frågor bör därför avskaffas.

3. Att ha en god, trygg och säker arbetsmiljö är centralt för alla seriösa livsmedelsföretagare. Genom väl avvägda skrivningar i kollektivavtalen garanteras att arbetsmiljöfrågor blir en självklar del av arbetsgivarens beslutsfattande. För att arbetsmiljöregler ska vara funktionella i praktiken måste de vara realistiska och motsvara liknande regelverk inom andra branscher, såsom exempelvis rätten till utbildning i arbetsmiljöarbete för chefer och skyddsombud. Mycket av arbetsmiljöregleringen återfinns redan i föreskrifter och lagtext, och att därutöver reglera samma frågeställningar i kollektivavtal är därför inte lämpligt eller nödvändigt.

"Vi har skiftande hög- och lågsäsong. Vi behöver därför ett kollektivavtal som ger oss möjlighet till en längre planeringshorisont, exempelvis årsarbetstid"

Einar Botten, HR-direktör, Spendrups Bryggerier

Livsmedelsindustrin är **Sveriges tredje största industri.**

ETT AVTAL SOM GYNNAR ALLA PARTER

Svenska livsmedelsföretag verkar under svåra förutsättningar. Den globala konjunkturen mattas av allt mer och oron i omvärlden ökar. Företagen tyngs av ökande råvarukostnader, låg lönsamhet och en svag krona. Samtidigt ökar den redan hårda konkurrensen från låglöneländer i vår närhet.

Livsmedelsföretagens mål med avtalsrörelsen är en uppsättning kollektivavtal som bidrar till en flexibel, dynamisk och konkurrenskraftig livsmedelsindustri och därmed långsiktigt gynnar arbetstagare, arbetsgivare och Sveriges ekonomi och välfärd. Det är att ta ansvar i enlighet med Industriavtalet, och det är vad vi avser göra.

VIKTIGA FAKTA INFÖR AVTAL 2020

1. För avtalsperioden 2017–2020 kom parterna överens om en löneökning på 2 procent. 2017–2018 har lönerna i snitt ökat med 3,3 procent/år*.

2. Livsmedelsföretagen företräder ca 800 medlemsföretag i avtalsförhandlingarna.

3. Livsmedelsföretagens motparter i förhandlingarna är Livsmedelsarbetareförbundet, Unionen, Sveriges Ingenjörer och Ledarna.

4. Senast den 31 mars 2020 ska nya kollektivavtal vara undertecknade. Om så inte sker kan facken varsla om konflikt, exempelvis övertidsblockad eller strejk.

*För identiska individer, kollektivanställda. Statistiken för 2019 ej tillgänglig vid tryck.

OM LIVSMEDELSFÖRETAGEN

Livsmedelsföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisation för alla som tillverkar mat och dryck i Sverige.

För frågor om avtalsrörelsen, kontakta:

HENRIK VAN RIJSWIJK, FÖRHANDLINGSCHEF

08-762 65 40 henrik.van.rijswijk@li.se

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
The Swedish Food Federation